

Dembińska, Maria

I Międzynarodowy Kongres Archeologii Słowiańskiej

Przegląd Historyczny 57/2, 314-315

1966

Artykuł umieszczony jest w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych, tworzonej przez Muzeum Historii Polski w Warszawie w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego.

Artykuł został opracowany do udostępnienia w Internecie dzięki wsparciu Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego w ramach dofinansowania działalności upowszechniającej naukę.

I MIĘDZYNARODOWY KONGRES ARCHEOLOGII SŁOWIAŃSKIEJ

14—18 września 1965 r. odbył się w Warszawie — z inicjatywy Komitetu Organizacyjnego Międzynarodowej Unii Archeologii Słowiańskiej oraz Komitetu Organizacyjnego Kongresu przy Instytucie Historii Kultury Materialnej PAN pod przewodnictwem prof. Witolda Hensla — I Międzynarodowy Kongres Archeologii Słowiańskiej z udziałem 220 przedstawicieli z zagranicy oraz 250 specjalistów z kraju. W uroczystym plenarnym posiedzeniu otwarcia wzięli udział przedstawiciele władz rządowych i naukowych, z ministrem szkolnictwa wyższego, H. Golańskim i sekretarzem naukowym PAN, prof. H. Jabłońskim na czele. Referat inauguracyjny wygłosił prof. W. Hensel.

Kongres obradował w sześciu sekcjach wydzielonych tematycznie lub chronologicznie.

Sekcja I pod kierunkiem prof. W. Koćki z Poznania — zajęła się zagadnieniem etnogenezy Słowian. Na szczególne podkreślenie zasługują następujące przedstawione problemy: stan badań nad etnogenezą Słowian (W. Kočka), zagadnienia językoznawcze (T. Milewski, Z. Stieber), onomastyka (S. Rospond), zagadnienie ciągłości osadniczej, kulturowej i etnicznej (A. Gardawski, J. Kostrzewski, J. W. Kucharenko, Z. Woźniak), rola wspólnoty kulturowej bałto-słowiańskiej (C. Kudzonowski, N. Czeboksarow). Zwłaszcza zagadnienie ciągłości kulturowej i tzw. kolebki Prасłowian wywołało ożywioną i kontrowersyjną dyskusję.

Sekcja II — „Kultury wczesnosłowiańskie i obce od XII w. p.n.e. do VI w. n.e.”, prowadzona przez prof. K. Jażdżewskiego z Łodzi, zajęła się przede wszystkim badaniami: nad kulturą trzciniecką i komarowską, ich powiązaniem i zasięgiem wpływów między XV a XII w. p.n.e. (S. Biereczenskaja, Z. Swiesznikow), nad wpływami kultur naddunajskich na formowanie się kultury tzw. łużyckiej (J. Filip i inni), nad zagadnieniem kultur końca epoki brązu i wczesnego okresu żelaza na obszarze płn. Ukrainy i pld. Białorusi (W. A. Illinskaja i in.), nad fluktuacjami kulturowymi pogranicza germańsko-wenedzkiego w ostatnich stuleciach p.n.e. (J. Kostrzewski, H. Keiling i in.).

Sekcja III — „Formowanie się Państw słowiańskich” pod przewodnictwem prof. A. Gieysztora z Warszawy, skupiła się głównie wokół kilku zagadnień: formowanie się organizacji państwowej na Rusi w świetle odkryć archeologicznych (B. A. Rybakow i in.), formowanie się państwa i kultury wczesnofeudalnej u Słowian nadbałtyckich (J. Herrman i in.), organizacje przedwielkomorawskie i wielkomorawskie (J. Poulík, H. Procházka i in.). Zajmowano się też problematyką drużyn wojskowych w świetle znalezisk militarnych (Z. Vinski, A. Nadolski), stykami kulturowymi ludności autochtonicznej i Słowian (I. Nestor, Ż. Wazarowa i in.). Szczególnie interesujące były referaty i dyskusja nad związkami monumentalnej sztuki architektonicznej z powstającą organizacją państwową w Polsce oraz kontynuacji czy dyskontynuacji form architektonicznych od antyku do średniowiecza na terenie Jugosławii (J. Zachwatowicz, Dz. Bošković i in.).

W Sekcji IV — „Rozwój wsi i początki miast słowiańskich” pod kierunkiem prof. Z. Rajewskiego i K. Żurowskiego, toczyły się obrady nad następującymi problemami: powstawanie wsi i miast w różnych warunkach społeczno-gospodarczych (W. J. Dowżenok, H. Jankuhn, S. Stanczew i in.), współzależność genetyczna wsi i miasta (m.in. A. van der Valle, J. Pesez, P. L. Dimitrow), zależność osadnictwa od warunków klimatyczno-geograficznych (T. Wąsowiczówna,

Z. Hilczerówna i in.), formowanie się kultury materialnej wsi i miast oraz wpływ obcych recepcji (J. Kamińska, T. Rosłanowski, L. Leciejewicz, B. Babic, B. Antonova i in.), wreszcie kultura społeczna i duchowa wczesnego średniowiecza (m. in. H. Feicht, B. A. Rybakow, I. P. Rusanowa).

Obrazy Sekcji V — „Moneta w krajach słowiańskich w starożytności i średniowieczu” pod przewodnictwem prof. R. Kiersnowskiego z Warszawy, poszły w trzech głównych kierunkach: 1) zakres współdziałania archeologii i numizmatyki oraz metodyka badań (R. Kiersnowski, E. Nohejlova-Pratova i in.), 2) obieg monety wieków średnich (J. Jouroujova, L. Stepkova, Th. Gerassimov i in.), 3) przedmonetarne środki płatnicze (J. Sztetyło i in.).

Sekcja VI — „Historia i metody badań nad starożytnościami słowiańskimi” pod kierunkiem prof. M. H. Serejskiego, w pierwszej części obrad dokonała podsumowania działalności niektórych wybitnych historyków i miłośników badań nad starożytnościami z XIX i pocz. XX w. w różnych krajach słowiańskich (E. Manowa, A. A. Formozow — dla ZSRR, M. Turek, V. Zacek — dla ČSSR, M. H. Serejski, F. Bronowski, R. W. Wołoszyński, A. F. Grabski i inn. — dla Polski). Druga część obrad tej sekcji była poświęcona zastosowaniu do badań archeologicznych różnych metod: fizycznych i przyrodniczych (R. E. Linington, W. Stopiński, M. Dembińska), technologicznych (A. L. Mongajt, A. A. Bezborodow), antropologicznych (A. Szcypiorski, T. Malinowski), planigraficznych (J. Marciniak, A. Zbierski) i kompleksowych (A. Pojnarowa, B. Baranowski).

W czasie Kongresu goście zwiedzili świeżo otwartą wystawę w Państwowym Muzeum Archeologicznym „Kultura państw słowiańskich w świetle wykopalisk”. Ekspozycje na tę wystawę nadesłano ze wszystkich państw słowiańskich lub pozostających we wczesnym średniowieczu pod wpływami słowiańskimi.

M. D.

•

Angielski Królewski Instytut Stosunków Międzynarodowych wydaje serię Chatham House Essays. W 1964 r. opublikowano pierwsze pięć tomów serii. Szereg artykułów dotyczy m.in. roli Chin w świecie w ujęciu historycznym (C. P. Fitzgerald, „The Chinese View of their Place in the World”), granicy indyjsko-chińskiej (A. Lamb, „The China-India Border. The Origins of the Disputed Boundaries”).

Austriackie wydawnictwo Europa-Verlag przystąpiło do prac nad opublikowaniem dokumentów, które hitlerowcy starali się zniszczyć pod koniec II wojny, przez wrzucenie do Czarnego Jeziora (w ČSSR). Dokumenty te dotyczą działalności SS i policji w okresie ostatniej wojny w Polsce, Czechosłowacji i okupowanej części Związku Radzieckiego.

12—24 kwietnia 1965 odbyło się w Tupadlech i w Pradze międzynarodowe seminarium poświęcone epigrafice. Uczestniczyło w nim 23 uczonych, w tym 3 z Polski. Dyskutowano nad onomastyką oraz nad możliwościami zastosowania metod statystycznych w badaniach nad materiałem epigraficznym. Za dwa lata postanowiono zorganizować podobne seminarium.